

AIRIES TA

RIBES Camping. Especialistes en Camping, Caravaning, Nàutica i Temps Lliure.

 Credi-Camping

 Parking de Caravanes

 **Servei de Manteniment
Camping-Caravaning**

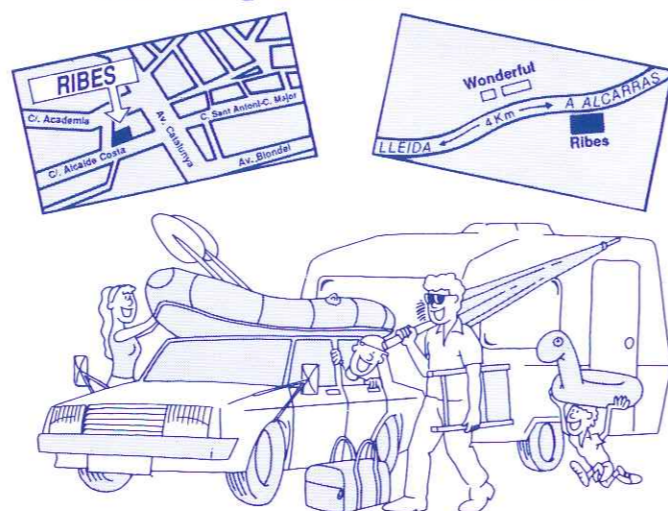
 **Exposició Permanent
de Caravanes Tot l'Any**

 Servei Tècnic Oficial

 **Servei d'Atenció
i Assessorament al Client**

2 centres especialitzats

**C/. Alcalde Costa, 6. LLEIDA.
Ctra. Saragossa, Km. 456. LLEIDA.**

ARESTA

Setembre/Octubre 1994 - Núm. 11
Revista bimensual

EQUIP DE REDACCIÓ:
Maria Huguet i Recasens   Josep Vicedo i Brotons
Teresa Serentill i Brescó   Juanjo Garra i Lorenzo
Lluïsa Huguet i Recasens   Mercè Ciutat i Valero
Antònia Forrellad i Bracons

DISSENY GRÀFIC: Josep Herrándiz i Ruso

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Centre Excursionista de Lleida
Paeria, 13, 1er. - Tel. 973/24 23 29 - Lleida

EDITA:
Centre Excursionista de Lleida. Paeria, 13, 1er.

DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958

IMPRIMEIX: Impremta Mariana, Templiers, 11 - Lleida

PORTADA: Escalant a Prades
Foto: Col·lecció Óscar Oliver

Tirada d'aquest número: 900 exemplars.
Publicació sense cap finalitat lucrativa.
El CELL no està necessàriament d'acord amb els continguts
que s'expressen als articles, els quals reflecteixen
exclusivament l'opinió dels seus autors.
La reproducció total o parcial dels continguts d'aquesta
revista serà acceptada molt gustosament, sempre que es
faci esment del seu autor i origen.
Subscripció 6 números: 2.200 PTA.
Preu per número: 400 PTA.

Imprès en paper fabricat amb cel·lulosa blan-
quejada 100% sense clor.

MONOGRÀFIC _____ 2

L'escalada: la nostra escola
Joan Escuer

APUNTS I COMUNICACIONS _____ 5

MEDI NATURAL _____ 6

La marmota
Jorge Gonzalo

ALTA MUNTANYA _____ 8

Una aventura al congelador (i II)
Juanjo Garra

FET I DIT _____ 10

Expedició "Austral I" (2a part)
Josep M. Castellví

ACTIVITATS REALITZADES _____ 12

- * El Moncayo (2315 metres)
Manuel Cortès
- * Un somni a mitja nit
Quim Abadia i Mesalles
- * XV ral.li d'alta muntanya

PROGRAMES I CURSETS _____ 16

Soliveri
ALIMENTS SANS
I NATURALS

**Preparats Alimentaris
i Dietètics**

DELEGACIÓ DE LLEIDA
RAMON PARDELL i PIÑOL

c/ Caldereries, 8 — ☎ (973) 27 23 95 — 25002 LLEIDA

Editorial

Tot i que el Centre Excursionista de Lleida som el conjunt de socis, amb les seves vivències i il·lusions, el local social, com a fet físic, és de cabdal importància pel normal i progressiu desenvolupament de la nostra Entitat. I el fet és que el nostre estimat i actual local està caducant; se'ns queda petit per donar cabuda a les activitats que cal impulsar i per donar un còmode aixopluc als socis; per altra banda, les noves disposicions legals respecte als arrendaments urbans poden fer poc atractiu el manteniment d'un local de lloguer. En aquest punt, la Junta Directiva ha endegat un seguit de contactes, consultes, visites, etc, per buscar i trobar un nou espai físic adient amb vistes de futur i creiem que és assumible poder adquirir-lo com a propietat que alhora generi patrimoni a l'entitat.

Tot això és engrescador ja que pot donar una dinàmica nova al Centre, evitant una perillosa tendència a l'enquistament i als problemes que es mosseguen la cua; no obstant això, és evident que tota progressió

comporta un risc i que cal assegurar-se tant com sigui possible per tal que aquest risc sigui controlat i el balanç global positiu; ara podem arribar a aconseguir aquests mitjans i el que presentarem a l'Assemblea General Extraordinària és la proposta i les vies per tal de donar aquest pas de progressió cap a un Centre més dinàmic en un local adient als temps actuals i de futur immediat.

Cal insistir que el Centre no és el local sinó que el Centre són els socis i el seu esperit excursionista, però que el local de la nostra entitat és bàsic per a reunir, connectar i impulsar activitats i que tot futur es troba condicionat per la idoneïtat del local on s'instal·la físicament l'Entitat; és per això, que tots el socis cal que assisteixin a l'assemblea general i debatin aquesta proposta, que pot marcar, decididament, l'orientació de futur del Centre Excursionista de Lleida.

Agustí Ardiaca i Capell
President

L'escalada: la nostra escola

MALGRAT ésser una zona d'escalada poc coneguda fora de les terres de Ponent les parets pre-pirinenques tenen una història més dilatada que les seves germanes grans de Vilanova de Meià i Mont-Rebei per citar dos exemples. Val la pena, doncs, donar a conèixer quina ha estat l'evolució i la cronologia de les principals realitzacions de la zona.

Possiblement la història de l'escalada a la zona comença el 1960 amb la visita de membres del Grup Excursionista Badalona i l'obertura de la Coma de Gelis. Tan sols un mes més tard s'obre la via normal de l'Encantada per membres del Centre Excursionista de Lleida (CELL) i s'inaugura una època de conquesta de les agulles del congost de Camarasa. Entre les vies obertes en aquesta època destaca la via Directa al Puro oberta el 1965, sens dubte l'itinerari més elegant de l'agulla. Un any abans, el 1964, la Paret de l'Os rebia la primera visita, es tracta de l'itinerari Original obert amb un ús intensiu dels burins. Aquesta activitat és duta a terme per cordades pertanyents al CELL. V. Luque, G. Lagarriga, M. Mallol i M. Cortés, entre altres, són els autors més prolífics d'aquesta època.

És durant els anys 70 que la zona esdevé l'escola d'escalada per excel·lència dels escaladors lleidatans. El 1970 s'inaugura el primer itinerari a la Paret de la

Formiguera. Aquesta assequible via es convertí en clàssica en molt poc temps. El 1971 la Punta Victor rep la visita de R. Reynal i J. Bielo, i queda obert un dels itineraris de fissura més clàssics. L'encastament del primer llarg d'aquesta via manté la seva graduació malgrat el pas del temps (V+). El mateix any, X. Garreta i E. Valentí solquen l'elegant diedre de la Pala Alta del Mont-roig, itinerari que condueix al cim més alt de la zona.

La primera meitat dels anys setanta és unida a uns noms determinats. J. Vidal, J. E. Farreny, I. Melgosa, G. Marin, M. Blasco, J. Godoy i J. Martínez "Martinetti" són, entre altres, els autors de les realitzacions més destacades.

L'any 1972 s'obren les rutes considerades més clàssiques de la

Paret de l'Os (Isaac-Gabriel i Jordi-Andreu), així com l'atractiu diedre de la Paret del Cilindre (Vidal-Farreny). L'any següent, la Paret del Dispensari rep la primera visita. Després d'alguna caiguda espectacular i molts esforços queda oberta la via "Lo Marín". Unes setmanes més tard, les plaques situades a la dreta de la via Normal de la Formiguera són l'objectiu d'una nova primera, la via "Martinetti". La polèmica envolta aquest exposat itinerari després de la segona ascensió. La falta de traces i l'aparatosca caiguda dels blocs on suposadament s'efectuava la segona reunió fan dubtar als repetidors sobre la realització de la primera ascensió. D'altra banda i després d'un treball perllongat, queda oberta el

gener del 1975 la via de la Balma també coneguda per "Blasco-Godoy" a la Paret de l'Os. Aquest itinerari solca els balmats més pronunciats de la paret, mitjançant artificial de burí, segons el concepte de directíssima tan de moda a l'època. Així mateix la Paret de l'Os és recorreguda per la seva vermella cara sudest (via Martinetti). Però, sens dubte, la creació més atrevida de l'any és l'obertura de la via Directa al Cilindre després d'un any de treball i esforços en una roca de qualitat variable.

Durant la segona meitat dels 70, l'obertura de primeres disminueix tot i que la Paret de l'Os veu com s'afegeixen alguns itineraris als ja existents (Via 25, J.E. Farreny, Trifolls, Miquel Farús). Els cingles del Monroig reben l'obertura de dos itineraris a càrrec de I. Melgosa i J. Giné (Pensionistes, Xemeneia Melgosa-Giné) mentre que J. Godoy i J. Muñoz inauguren a la Paret del Cilindre la via "Detritus" que a hores d'ara compta tan sols amb una repetició.

Els anys 80 viuen la revolució del material i de la mentalitat a l'escalada en roca endegada a finals dels 70 i que afecta a nivell de tot l'estat. Els peus de gat esdevenen indispensables, els tascons substitueixen en molts casos els clàssics pitons i s'intenta forçar al màxim l'escalada lliure. Fruit d'aquesta revolució és la alliberació de nombrosos passatges i trams oberts amb tècniques artificials. No obstant això una mena de por a graduar passatges de sisè grau ocasiona la decotació

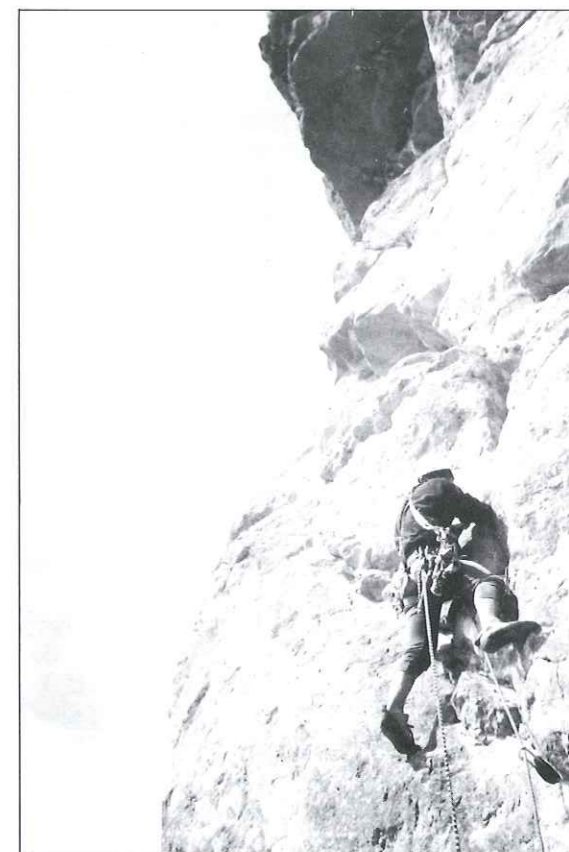
dels itineraris existents i que el grau màxim ressenyable sigui el "cinqüesup".

Durant la primera meitat dels 80, les parets de la zona que ens ocupa cauen en l'oblit degut en gran part a l'obertura en massa de vies al congost de Terradets i Vilanova de Meià molt més atractives per als escaladors locals. Tot i així hi ha realitzacions dignes de menció. El 1980, J. Martínez, J. Solé i J. Giné recorren l'imponent paret de les Gralles amb motiu del 75 aniversari del CELL. Un any després, el Cilindre torna a rebre la visita de J. Godoy i J. Muñoz que acompanyats de M. Subirà i A. Martínez recorren per primera vegada l'elegant "Holocausto". Un any més tard, J. Masana, J.M. Guerris, M. Navarro i S. Llusera afegeixen "Eclipse" als ja nombrosos itineraris de la Paret de l'Os. El 1983 A. Fernández "Llons", i A. Lòpez "Cosin" aporten la seva contribució al mateix cingle "Quimérica Laxitud".

El 1984, J. Muñoz, A. Baldillou i A. Lòpez intenten amb èxit travessar la curta però paorosa paret que domina la balma dels Bous a la dreta del Cilindre i que bategen com "Paret de Mordor". El resultat "La Via Làctea", itinerari-aventura que obert

des de baix en tècnica combinada amb pèndol inclòs no ha estat repetit encara. El mateix any, la mítica "Detritus" del Cilindre rep la primera i única repetició de moment a càrrec de J. Masana i V. Gómez que alliberen els trams d'A 3 de la ressenya original.

Durant aquesta època la mentalitat canvia i amb ella els mètodes. Per tal de solucionar l'equipament de passatges extrems neix l'obertura des de dalt de trams o itineraris complets. Un dels primers representants d'aquesta tendència és de "Carnaval Rock" a la Paret de l'Os (1985) on

Unipreus

...Amics de l'esport
...Amics de l'aventura

Al servei de tothom
des de 1896

IMPRESA

SISÓ IMPRESSORS
ARIANA

C/. TEMPLERS, 11
☎ / Fax (973) 26 20 38
25002 LLEIDA

el tram més compromès del segon llarg és assajat des de dalt. Fruit d'aquesta nova mentalitat i de la introducció de l'espit com a substitut del buri comença l'obertura o creació de curts itineraris equipats d'un sol llarg. És el naixement de l'escalada esportiva. Tot i així l'escalada clàssica, si bé amb menys adeptes, es continua practicant i per donar fe d'això A. Baldillou obre en solitari la "Red Boys" a la Formiguera.

La segona meitat dels 80, viu l'obertura intensiva d'itineraris curts esportius. M. A. Casals equipava nombroses vies als balmats de la paret de l'Os introduint el setè grau a la zona. L'escalada esportiva és un fet i els sectors s'emplenen ràpidament de noves vies. Paral·lelament, l'escalada clàssica es continua practicant. De fet, els escaladors veterans de la zona practiquen sense embuts les dues formes de l'esport al cantó de les noves generacions més decantades al vessant esportiu.

El 1986 acaba amb una creació personal que passarà una temporada massa llarga sense veure la llum "Arsenalato de Titànio". Aquest itinerari del Cilindre, obert per M. Solís íntegrament des de baix, acompanyat per J. Masana, J. Pinar i J. Escuer, cau en l'oblit. L'itinerari obert en la seva totalitat no es ressenyà a causa de la intenció dels autors d'equipar millor uns trams precaris. La via no es dona a conèixer fins a 1993.

L'any 87, l'escalada esportiva projecta una llarga ombra sobre els itineraris clàssics. Aquests veuen el seu refugi a la paret dels

Heretges. Aquest tram de paret, situat a la dreta del Sabardó i fins aleshores innominat, rep l'obertura de "Intringolis" i "Isidre's crak". L'escalada esportiva d'altra banda supera la barrera del setè grau.

L'oblidat MONT-ROIG veu com el 1988 s'inaugura a l'Estrem la via de "la Lara", itinerari predecessor d'una allau de noves creacions a la "muntanya vermella". El 1989, queda acabat "Chocholot" a la paret del Cilindre. Ambdós itineraris equipats des de dalt tanquen una època on l'obertura de vies de més d'un llarg era anecdòtica.

A l'hivern 89-90, es produeix el redescobrimient del MONT-ROIG i amb ell el ressorgiment de les vies "llargues". En poc temps els cingles del Monroig es poblen de noves rutes: "Mistinc Wall", "Reserva Albinix", "Mariola Motors", "Capitán Veneno", "Oscar

Lafotet" i "Rosa l'Abril" són productes d'aquell prolífic hivern al qual en segueix un altre de similars característiques: "Aquí no lligarem", "Innominata", "Via del Llons", "La Dama de los Vientos". Un equip destaca pel nombre i qualitat dels itineraris oberts és l'autodenominada "Banda del Taco".

Durant els darrers anys es produeix una convivència clara dels dos vessants de l'escalada que combinen harmònicament l'obertura de vies curtes amb itineraris de tall més clàssic. La història, sens dubte, no acabarà ací. El terreny de joc que ofereixen aquestes contrades donarà nous fruits en les dues vessants de l'escalada i si així ho desitgeu, vosaltres també podeu formar part d'aquesta història ja que és una història de tots.

Text: Joan Escuer
Fotos: J. Marmolejo

**AIRE,
LLOGUER
I VENDA
DE MATERIAL SUBAQUÀTIC**

☎ 973/22 02 51 - 24 96 71 - 23 61 27
C/. Daunois, 21 (Secà de Sant Pere)
25005 LLEIDA

Recordeu!

Ha estat convocat el 6è premi de fotografia de Muntanya, OSCAR RIBES.
Teniu temps d'enviar-hi les vostres fotografies abans del 15 de novembre.

Us recordem que el dia 6 d'octubre esteu convocats a l'Assemblea Extraordinària de la nostra entitat, que té com a únic objectiu debatre la necessària adquisició d'un nou estatge social.

Us demanem la vostra assistència per a decidir una qüestió fonamental pel futur del Centre Excursionista de Lleida.

Lloc: Sala "La Caixa"

Hora: A les 8'00, primera convocatòria

A les 8'30, segona convocatòria

Us esperem!

Ja tenim "pin's" del Centre Excursionista de Lleida.
Tots els socis i sòcies els podeu adquirir al mòdic preu de 300 pessetes.

Si en voleu dos, només us costaran 500 ptes.

Aviat tindrem també adhessius.

Esteu a l'aguait!

Us informem que enguany podreu tramitar la vostra targeta de federació, domiciliant el seu cost pel Banc.

Consulteu a la Secretaria del Centre a partir del mes d'octubre

Venc

Peus de Gat per estrenar: **KAMET MIX**

Núm. 5/5,5 Preu: 5.000 pta

Telèfon 24 46 06 (nit)

Pregunteu per Jordi

Venc

Peus de Gat, pràcticament nous: **BOREAL**

Núm. 9/10 Preu: 4.000 pta

Telèfon 24 46 06 (nit)

Pregunteu per Jordi

Banc Sabadell

La marmota

prats americans, i amb els susliks i esquiroles europeus, amb els quals comparteix família taxonòmica (Esciúridos).

Viuen en colònies formades per diversos grups familiars, a profunds caus que excaven amb les extremitats davanteres. Construeixen diferents tipus de caus segons que els utilitzin a l'hivern o a l'estiu. Els d'estiu són més elaborats, construeixen a més, de la galeria principal, altres de secundàries i fins i tot, unes altres que utilitzen com a latrines. Els d'hivern s'utilitzen per hivernar, en cambres encoixinades amb tiges tendres d'herba, prèviament assecades al sol.

La hivernació, la realitzen durant els mesos de setembre-octubre fins a març-abril. Es tracta d'un llarg son, solament interromput a intervals de 3-4 setmanes per orinar i defecar. En aquests períodes de temps, les marmotes viuen de les seves reserves corporals.

Poc temps després de concloure el seu son hivernal, s'inicia el zel. Després de l'acoplament, els mascles

més gros que un gos de tantany mitjà, que ens mira i alhora emet aquests sons. Decidits a esbrinar el misteri, ens hi atancem, adonat-nos que no n'hi ha un, sinó uns quants, d'aquests animals, que s'escapolixen a l'interior d'uns caus excavats en la terra tova del prat alpi. Acabem de descobrir un habitant cada cop més freqüent a la nostra vessant dels Pirineus: la marmota.

La marmota (*Marmota marmota L.*) és un rosegador d'uns 6 quilos de pes i una llargada mitjana d'uns 60 centímetres. Es troba emparentada amb els gossets dels

TOT passejant per les nostres valls pirinenques, de sobte la pau i la tranquil·litat queden trencades per un crit agut i estrident que es repeteix de tant en tant. Sobtats, guaitem el cel, potser creient que algun rapinyaire plana amenaçadorament sobre nosaltres, però no veiem res més que núvols o tal vegada una parella de gralles de bec groc allà lluny. No obstant això, tornem a sentir aquell xiscle. Aquest cop no mirem al cel, sinó al faldar que hi ha a la nostra vora, i allà, enfilat a sobre una pedra, veiem un estrany i pelut animal, no

abandonen temporalment les femelles, les quals després de 5 setmanes de gestació tenen les cries, en una mitjana de 2 o 3.

Aquestes arribaran a la maduresa sexual el tercer any de vida. Una marmota pot arribar a viure 15 anys.

La comunicació entre els diferents individus d'una colònia s'estableix, principalment, de dues maneres. Una mitjançant l'olfacte, ja que disposen d'un seguit de glàndules a la cara i a l'anus que els permeten marcar el seu territori i els integrants d'una mateixa colònia. L'altra, mitjançant una sèrie de xiscles amb els quals poden establir contacte sonor i, sobretot, avisar en cas d'alarma. El tipus de xiscle depèn de com es jutgi el perill de proper i greu.

La seva dieta es basa, fonamentalment, en gramínies, herbes i arrels, tot i que poden completar-la amb algun cuc o artròpode.

Tot i que la marmota ha estat absent del Pirineu des del Pleistocè, mantenint-se únicament als Alps i al Tatra com a espècie autòctona, al llarg d'aquest segle ha estat reintroduïda en aquesta localització. La primera aviada va

fer-se a França l'any 1948, des d'aleshores, se n'han fet moltes més en el país veí. Això no obstant, i afavorit pel fet que les marmotes s'estimen més viure a faldars orientats cap al sud, actualment les trobem moltes localitzacions del vessant català i espanyol dels Pirineus, des de Larra (Navarra) fins a l'Alt Ripollès (Girona). Aquesta expansió ha estat molt més ràpida a les àrees del nostre Pirineu termineres amb aquelles franceses on les aviades han estat més properes o abundants.

Les alçades preferides per aquests rosegadors per a situar les seves colònies oscil·len entre els 1800 i els 2400 metres d'altitud.

Entre els seus depreda-

dors potencials cal citar la guineu, el duc, el linx, els gossos pastors o assilvestrats, i el seu principal depredador al seu hàbitat dels Alps, l'àliga daurada.

Finalment cal assenyalar que, essent tan recent la reintroducció d'aquest mamífer al Pirineu, encara no se sap amb certesa el paper que jugarà en els ecosistemes pirenaics, tant pel que fa als seus depredadors, les poblacions dels quals podrien veure's clarament afavorides, com pel que fa a les modificacions que pugui causar a les zones on habita.

Autors:

Il·lustració: Ines Cruz
Text: Jorge Gonzalo

Bibliografia

- HERRERO, J.; CANUT, J.; GARCIA-FERRE, D.; GARCIA-GONZALEZ, R.; HIDALGO, R. (1990): *La marmota en el Pirineo español*. Quercus, cuaderno 55, 6-11.
- HERRERO, J.; CANUT, J.; GARCIA-FERRE, D.; GARCIA-GONZALES, R.; HIDALGO, R. (1992): *The Alpine marmot (Marmota marmota L.) in the Spanish Pyrenees*. Z. Säugetierkunde 57, 211-215.
- CORBET, G.; OVIDEN D. (1982): *Manual de los mamíferos de España y de Europa*. Ed. Omega, (Barcelona).
- REOCHHOLF, J. (1984): *Mamíferos*. Ed. Blume (Barcelona).

- * Habitatges
- * Despatxos
- * Locals comercials
- * Places de garatge

PROJECTES I CONSTRUCCIONS, S.A. IMMOBILIÀRIA

Av. Blondel, 7, 1r. 2a. - Tel. 26 22 77

FACILITATS DE PAGAMENT

Tot s'ha construït a fi que vostè obtingui la millor inversió. Pot consultar-nos sense cap compromís.

NIKON
SONY

Fotografia
Audio
TV i Video

MAJOR, 76
Tel. 973/26 88 29
25007 LLEIDA

Una aventura al congelador (i II)

Expedició hivernal a l'Himàlaia. Cho Oyu 8201 m.

L'ATAC final. Després de cinc dies de tempesta i d'un vent poc pietós el sol ens regala la seva presència, tres de nosaltres decidim fer l'atac final. Els dos suïssos surten un dia abans, tot refiant-se del canvi de pressió atmosfèrica indicat en el baròmetre. La cosa és clara, o ara o mai, no ens resta més temps, les jornades es van esgotant, ja fa 26 dies que sortirem de casa.

Passem la primera nit en el Base avançat, al peu del nostre colós, a la llengua de la gelera que acarona i a la vegada protegeix el seu extens faldar. La neu fins aquest punt és pesada i profunda. A partir d'ací determinem tragar el mínim de material, l'ascensió ha de realitzar-se en pur estil alpí, sense portejadors, duent

una sola tenda de campanya que anirem parant i desparant successivament en els distints camps d'alçada, directes al cim.

Al dia següent, arribem fins a l'aresta situada a 6400 metres, instal·lant el Camp I. Tot encerclant el flanc dret de la muntanya, busquem una canal lògica de pujada, se'ns fa de nit i decidim escollir la que no era. No té gens de neu. Primer són aquells capritxosos fragments de pedres descompostes, avancem un pas i tenim la sensació de baixar-nos, ens bombardegem els uns als altres; després petites escalades de grans blocs.

La jornada entrant, la dediquem a restar metres a la muntanya i a escalar la cascada, encastada en el bell mig de la ruta. Com ja és habitual en nosaltres, en els trams més delicats, se'ns tira la nit al damunt. Hem de tornar a equipar-la, la primera corda fixa a la qual ens "pillem" (instal·lada per alguna altra expedició aquesta última tardor) ens procura la grata sorpresa de quedar-nos amb un extrem a la mà i l'altre enrotllat al nostre cos. El gel és com vidre, fruit de les exagerades temperatures. El primer llarg es va inclinant poc a poc, fins arribar a un petit replà on fem la primera reunió, des d'ací iniciem una travessia inoblida-

ble de 25 metres, pel fred, la fosca nit, la seva misteriosa verticalitat i una capritxosa desgrimpada. Abordem una plataforma i posteriorment sortegem un petit mur i una gran esquerda —suposem—. Instal·lem la tenda, ja no ens resta adrenalina, restarem en el que anomenarem el Camp II, a 6800 metres.

L'ascensió es planteja candenciosa, l'aclimatació és curta, per la singular climatologia no hem pogut assaborir amb anterioritat l'altitud. Les hores de sol a l'hivern són escasses. El dia que tenim avui per endavant, el dediquem a sortejar unes grans esquerdes que estan descaradament al descobert, obligant-nos a fer curioses travesses sota d'expectants seracs. En aquesta època de l'any no hi ha tanta neu acumulada en las parts altes, el vent s'ocupa fent que avancem amb menys dificultat, gramponejant fenomenalment durant tota la pujada. Per fi dividem a la nostra esquerra, a la sortida de l'última escletxa, un llarg plató. Veiem la tenda dels suïssos. Situem el Camp III a 7000 metres.

La nit del 23 de febrer descobrim quelcom esfereïdor, acabem confirmant un fet terrible que feia hores que inquietava el nostre pensament, Jean Luc i Juan Carlos, els dos companys suïssos no han retornat al Camp III. Ha succeït el pitjor, tenen els sacs de dormir a la tenda de campanya... és impossible suportar un bivac en aquestes alçades i amb la temperatura existent.

Amb el pensament confús,

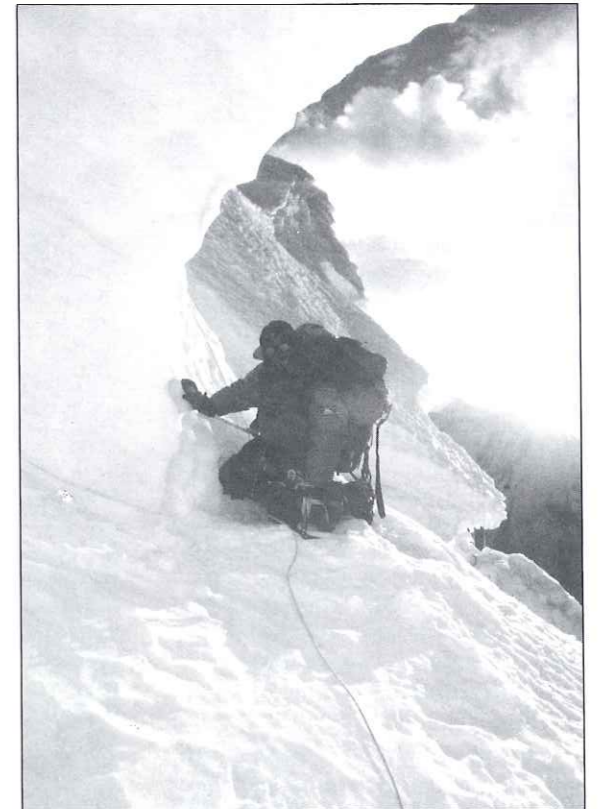
sense voler acceptar la fatalitat, avancem sota el crepuscle matutí amb la vaga esperança de trobar una resposta, un perquè, amb el desig de trobar amb vida els nostres companys. Situem el Camp IV a 7400 metres, allà on la muntanya comença a prendre forma de piràmide escantellada pel seu vèrtex superior. De sobte, 200 metres a la nostra dreta, al peu de l'aresta, albirem la pitjor realitat, els cossos dels nostres companys. Ara solament resten les hipòtesis, —Anaven encordats? Varen caure al buit? Què va succeir realment? Per què?—, és difícil acceptar la crua realitat, tots els nostres somnis i il·lusions s'havien esvaït. Impossible el rescat dels cossos, la zona és molt abrupta, i l'altura és massa considerable. Prenem una decisió unànime, avançar. El nostre millor homenatge és dedicar-los la conquesta d'un somni pel qual varen donar les seves joves vides.

El dia d'avui havia d'ésser decisiu, la climatologia, de moment, estava amb nosaltres. Optem per deixar la tenda de campanya i solament prendre els sacs de dormir i una corda. La idea és realitzar un bivac tan amunt com es pugui. La muntanya no té la quantitat de neu existent en altres estacions de l'any, per això decidim no fer el flaqueig a l'esquerra, que ens portaria a la ruta normal, sinó pujar recte per trobar alguna de les canals que observem per sota de la zona rocosa. L'itinerari, a poc a poc, es va inclinant, la neu està en perfectes condicions. A 7600 metres, l'Albert decideix tornar endarrera, la curta acclimatació que suportem està fent de les seves. Arribem a

una àmplia zona rocosa, des de la qual creiem que veiem el fals cim del Cho Oyu, aquí a 7900 metres determinem fer el bivac. Dessota d'un estrat rocós, en forma de visera, desplegem els sacs per intentar passar la nit tan còmodament "com sigui possible". És el meu primer bivac a aquesta altura, però l'accepto amb increïble decisió i optimisme. Els últims raigs de sol deixen d'acarar els nostres cossos, el joc càlid dels colors a l'hora baixa de la vesprada s'acomia per a deixar pas a la fosca realitat. Els estels mai han tingut tant significat en la meua vida com en aquella nit, cada punt il·luminat era un ésser estimat, un amic, una raó, un perquè seguir lluitant...

26 de gener de 1994

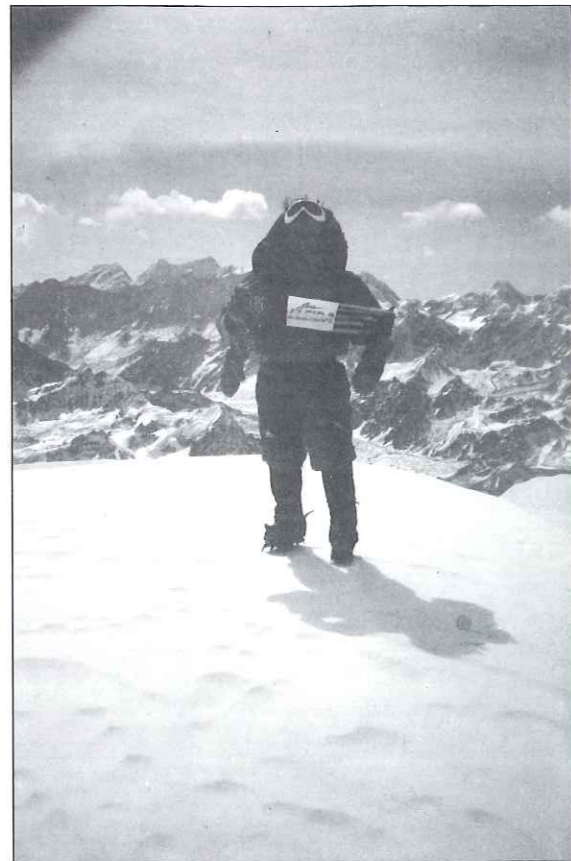
El gran dia. La nit havia estat entretinguda, el gel havia fet que el meu sac comencés a lliscar cap a l'infinit del fosc pendent. En reassegur-me amb la corda i els piolets, perdo un guant exterior enmig de la fosquedat. Es fa clar amb un sol expectant i un cel sense esguard de núvols en l'horitzó. ¡És la nostra oportunitat!. Costa sortir del sac, la temperatura ronda els 45 graus sota zero. Les nostres cames responen a les nostres il·lusions, anem com motos, (o potser és la hipòxia que ens ho fa creure així). El glaç que recobreix el primer tram de roques fa perillós l'avanç, anem sense

encordar. Un pendent de 45°/50° de gel ens fa deixar a l'esquerra un cim que visualment sembla el nostre objectiu. Seguim avançant, ara tornen a ser franges de roca descomposta. Per fi arribem a un gran plató que no és digne del cim d'una gran muntanya. El recorrem fins al final, per fi. El paisatge és increïble, als nostres peus el Tíbet, darrera uns núvols podem entreveure l'Everest. Des del cim més alts es veuen els horitzons més llunyans. Jordi i jo ens fonem en una abraçada, ara ja podem somiar amb altres muntanyes. Un record, unes llàgrimes. Jean Luc, Juan Carlos, no us oblidarem.

Pel sinuós camí de la nostra ment, constantment recorren somnis i il·lusions. Cal ser valent i fer-los realitat, hem d'aprendre a ser fidels a les nostres quimeres. L'esforç és una força per arribar a la llibertat personal.

Text i fotos: Juanjo Garra

Expedició "Austral I" (2a. part)

Per fi a l'aigua

Quan ens vam despertar érem a 500 metres de la platja. No sentíem el mar perquè hi havia un petit penyasegat que tapava el soroll. Arribar al lloc d'acampada va ser qüestió de 40 minuts. Al migdia, el campament estava instal·lat. Curiosament, les tendes eren totes del model "Rambo" i allò semblava un campament de mercenaris. Tot seguit vam issar la senyera de la ciutat de Lleida en un pal prominent. Les coses havien de quedar sèries. Durant els dies que vàrem restar allí vam preparar la forma d'assolir els objectius de treball per abastar tota l'extensió de l'illa i voltants. Va ésser necessària una inspecció amb les llanxes ja el primer dia al vespre per tal de valorar les possibilitats que ens oferia el paisatge i la fauna.

Quan vam girar per la costa sud de l'illa vam veure com bullia l'aigua davant nostre. De sobte, un reflex platejat es va alçar per sobre l'aigua. Vam trigar menys d'una mil·lèsima de segon a identificar un immens dofí de tres metres que havia saltat davant nostre. Un, dos, tres reflexos es van anar multiplicant al nostre voltant i ens vam trobar acompanyats en el nostre recorregut per infinitat de lloms de dofins que seguïen les embarcacions creuant-se per davant i darrera, trencant l'aigua amb les seves aletes dorsals. No teníem ulls ni veu per abastar tot el que volíem veure o dir. Vam llençar-nos amb les càmeres fotogràfiques a pulmó per tal de veure què es podia fer. Vàrem patir dos disgustos. El primer, l'efecte de l'aigua a 12°. El segon, que de color verd i només es veia a 1/2 metre de distància. ¡Ens vàrem haver d'esperar als propers dies per fotografiar i filmar els nostres "amics".

Per obtenir imatges d'aquests emotius mamífers vam haver d'enginyar un seguit de muntatges. El fotògraf se situava, penjat d'una boia a la deriva, a cinc metres de profunditat. Llavors fèiem córrer la llanxa per tal que els dofins la seguïssim i un cop arribava als voltants de la boia on era el bus, aturava en sec el motor. Els dofins es quedaven sobtats i acudien en grup a visitar el penjat de la boia, fent voltes entorn d'ell, xisclant i xiulant ves a saber quins insults. La veritat és que no restaven gaire

temps al voltant nostre i ràpidament perdien l'interès. Quan el motor de la barca es ficava altre cop en marxa, allí no quedava ningú més que el penjat de la boia.

Estar penjat de la boia no estava tan malament. Tenies els dofins a la vora i era força còmode. A través vora l'illa, podies sortir 2 milles mar endins depenent del corrent però en tot moment estaves localitzat. De vegades, mirant cap al fons verdós, veia passar ombres de bon tamany que preferia identificar com a dofins o llops marins per a la meua tranquil·litat. Un dia vaig veure com una d'aquestes ombres estava pujant cap a mi. Vaig tenir un moment de suor freda. Als pocs segons vaig veure la figura inconfusible d'un llop marí que, curiós, venia a veure aquella espècie de salsitxa de colors a la superfície. Va aparèixer de sobte un dofí i llavors llop i dofí es van concentrar en un joc de circ consistent a pujar i entrecruar els seus cossos. Jo estava mut davant de l'espectacle. Com sempre passa en aquests casos havia acabat el carret moments abans (recordeu la llei de la torrada i la melmelada que sempre cau a terra pel cantó sucós...?). El soroll de la barca que venia a recollir-me va distreure els animals que van deixar de jugar. Encara em costa de creure-ho ara.

Per filmar-los encara va ser més espectacular. L'Angel Aguirre es va instal·lar amb arnesos i atalutges a la proa d'una pneumàtica i va poder prendre espectaculars imatges dels animals en moviment al voltant seu. Era una posició arriscada però van establir un seguit de senyals amb el Jordi Bresolí a la barca de forma que davant de qualsevol problema de manca d'aire la barca s'hauria aturat immediatament.

"Bailando con lobos"

Mentre un grup estava filmant dofins, hi havia un altre grup amb els llops marins. Nosaltres vam trobar una colònia de 300 individus que s'estirava i pescava al voltant de roques inaccessibles del N. de l'illa. Aquesta colònia és permanent. Els "harems" de femelles envoltant els mascles tot acompanyat d'un soroll de roncs i crits és un espectacle colpidor. Un cop vam desembarcar

a l'illa, ens vàrem despenjar pels penyasegats per fotografiar-los en sec. La pudor que escampaven era tan forta que els vam localitzar 300 metres abans de veure'ls. Per arrossegar-nos al seu costat vam haver de "passejar-nos" entre les seves "restes fisiològiques". Les imatges s'ho mereixien, la resta dels nostres companys d'expedició, no. Encara avui em sembla que no m'he tret el perfum.

Els animals són molt porucs a terra. Es llancen a l'aigua desordenadament quan hi ha quelcom que els espanta. Això provoca escenes de pànic col·lectiu a tots els individus de la colònia que es llancen a l'aigua entre xiscles histèrics. Això és perillós per a les cries que poden resultar ferides o mortes en la fugida. Per sortir de l'aigua aprofiten la força de les ones perquè els deixi de cop sobre les roques i a partir d'allí puguen pels seus mitjans. No cal dir que tant el salt com la remuntada es veuen amortits per la capa de greix que els protegeix.

A l'aigua és un altra cosa. A tres metres de profunditat s'acostaven a veure'ns. Giren, fan tombarelles. Fan grunys i atreuen bombolles en una festiva recepció. Es mostren interessats en els equips de foto. Suposo que els atreu la llum del flash. N'hi ha un que es mostra agressiu i ens ensenya les dents molt a prop de la cara. Són 300 kg i 3 metres d'animal. Estic indecis entre escapolar-me o aguantar. No es coneixen atacs dels llops a l'home. De fet la seva mansuetud els va portar al punt de l'extinció. La seva pell és molt cobejada. Decideixo aguantar amb un nus a la gola. L'animal m'olora i em mira a dos dits de distància. A l'Angel Aguirre li fa igual. L'Angel li torna la broma i li ensenya les dents xisclant. L'animal s'ho pren bé i li fa el mateix. Així podríem haver estat hores i hores.

No puc parar de fer fotografies. Al final m'acabo movent i recargolant com ells!. Acabo pensant que porto massa hores d'aigua!

Molt a prop dels llops hi teníem la gran colònia de pingüins Humboldt. Milers de pingüins passejant entre les cales, muntanyes i valls de l'illa. Contra el que es creu el pingüí no suporta les temperatures polars, excepte en el cas de dues o tres espècies. Aquests de Chañaral són

coneguts per Pájaros Niño i són habitants permanents. D'aparència matussera a terra, cosa que no és certa, es converteixen en "missils" quan arriben a l'aigua. Són aus primitives que han desenvolupat extraordinàriament les seves aptituds de nedar amb les ales. Les mouen a velocitats de vertigen deixant una estela de bombolles al voltant seu. Només la foca Tigre és capaç de caçar-los i tan al Nord no n'hi ha. La seva ploma està compactada i segreguen un greix que els impermeabilitza. Aquests de Chañaral nidifiquen sota els cactus, que omplen l'illa, excaven galeries que els protegeixen de possibles atacs de les aus de presa que viuen al voltant seu. Els més indefensos són les cries i els ous. Acostumen a tenir una o dues cries que vigila el mascle mentre la mare se'n va a cercar aliment que després regurgita als petits. Obtenir imatges d'aquests animals requereix paciència i pocs moviments. Quan són a l'aigua es fa especialment difícil d'accedir-hi perquè són massa ràpids per a nosaltres i les ones que trenquen a la platja ens desestabilitzen.

Al llarg de l'illa, altres animals ens anaven confirmant el caràcter de refugi que està adquirint aquest racó de món. Les aus del Paradís, provinents de l'Equador havien nidificat a l'illa feia pocs anys i s'hi varen quedar permanentment; un altre fet poc usual aquest. Aquest ocell pertany a un clima equatorial i resulta insòlita la seva presència en un clima fred.

Vam tenir l'oportunitat de prendre amb la mà les "esgarrifoses", en aparença, aranyes "Pollito". A primera vista són igual que les peludes taràntules. En realitat és una varietat inofensiva, benèfica per a l'home ja que devora insectes i els pescadors les respecten per això. Tot i això els qui sentien fàstic per aquests artròpodes van accentuar aquest sentiment. Grossa com el puny i peluda, desperta una mena d'esgarrifor mentre es passeja al llarg del braç i de la mà. Paraula...

Un dia vam rescatar una tortuga que havien capturat els pescadors pels voltants de l'illa!. Se la volien cruspil!. Ens va sortir la vesant idealista i vàrem aduir que ja tenien força peix i marisc. Els companys xilens els van convèncer que el gest sortiria per la TV i a les revistes i quedarien força malament si no la deixaven anar. Després d'una

estona de discutir (amistosament) ens van permetre aviar-la al mar un altre cop. Tot i que és un animal protegit queda demostrat que no n'hi ha prou amb dictar una llei si no hi ha un control per fer-la complir. La pròxima vegada no tindrà tanta sort.

No vàrem veure "Chungungos" (llúdrigues), tot i que ens varen advertir que n'hi havia. Hauria estat un bon complement. El que sí que vàrem veure va ésser Rorcuals Nortenys, espècie de balena que agafa grans velocitats i que fins a l'aparició dels arpons explosius havia pogut escapar a la matança, amb arts manuals, d'aquestes espècies. Vam veure cinc individus en superfície, tot seguint el seu raig de gas i aigua mentre anaven menjant plàncton. Aquest fet va impedir poder-los filmar sota el mar ja que l'aigua era verda per la matèria orgànica acumulada. De fet per això estaven allí aquests mamífers de quinze metres de longitud. Curiosament aquests animals també tenien una permanència constant en la zona i no emigraven.

En un moment del seguiment en va passar una per sota d'una de les embarcacions pneumàtiques. Amb el llom va donar una bona sotragada a la proa de goma. El pilot es va quedar més blanc que el paper, mentre l'animal s'enfonsava amb sigil. Aquesta és la forma més fàcil d'identificar les espècies de balenes, per la forma de ficar la cua en el moment de capbussar-se. També va ser mala sort, però, que de totes les espècies aquesta del Roncual Norteño era l'única que no mostrava la cua en cap moment durant el moment de la immersió.

Vam intentar acostar-nos als animals en moviment. La seva agilitat era grandiosa. Detectaven immediatament els canvis de rumb de les pneumàtiques que nosaltres volíem avançar a la seva ruta. Quan saltàvem amb les cambres era pràcticament impossible veure res més sinó bombolles en superfície. Als pocs segons apareixien dos-cents metres més enllà.

De totes aquestes immersions en vàrem treure l'experiència d'una fauna superficial que no té el fons com a hàbitat habitual. Les nostres passejades profundes van evidenciar una gran profusió de vida entre esponges, serrànids, equinoderms i mariscs. Alguns Pintaroges, mena de tauró petit, i moluscs configuraven una fauna rica i variada dis-

persa entre boscos d'algues de 2 i 3 metres d'alçada.

Un fet curiós, però, va obrir la llum a entendre algunes presències biològiques al fons i voltants de l'illa. Ja hem vist que durant tot l'any, hi romanen constantment diverses espècies que, per qüestions climàtiques, haurien d'estar, possiblement a més de 4000 km. per fixar-ho just.

Tot xerrant amb els pescadors ens van assabentar que en el territori dels dofins es donava el cas que l'aigua s'escalfava a mesura que anàvem descendint fins arribar als 17-18° a 40-45 metres.

Podria tractar-se tal vegada d'una surgència volcànica que manté la temperatura de l'aigua de la zona en unes condicions que faciliten la vida de tota a aquesta fauna en provocar un creixement d'organismes no habitual en la zona. Dos de nosaltres hi varen baixar i van constatar aquesta situació; l'aigua s'escalfava a mesura que anàvem descendint. Potser estan canviant les condicions climàtiques?, què empeny els animals a destinacions migratòries incertes?

Va ser poc temps per poder treure conclusions provades. El fet és que hi ha una illa al sud del Pacífic Austral on l'home encara no ha arribat plenament com per alterar-ne el sistema. Fins quan durarà?

Participants en l'Expedició "Austral-I-Xile-94"

Catalans:

Josep Mª Freixa.
Faust Justríbó.
Angel Aguirre.
Jaume Colom.
Jordi Bresolí.
Antonio Laplana.
Josep Mª Castellví.

Xilens:

Ricardo Roselló.
Luis Mellado (Naco)
Armada de Chile. Comando de Buzos Tàctics

L'expedició té unes 2.700 diapositives en procés de classificació i unes trenta hores de vídeo en la mateixa situació. Oportunament s'informarà de l'audiovisual que s'està preparant per a la seva projecció pública.

Josep Maria Castellví
SAS-CELL

El Moncayo (2315 metres)

EN dies molt clars de l'hivern i quan no hi ha boira, des dels cims occidentals del nostre Montsec d'Ares podrem veure, a vegades, en direcció a ponent, unes llunyanes muntanyes, vestides de neu: són l'avançada de Castella, els primers relleus de l'espina de la Península: El Moncayo, en fi, cim culminant del Sistema Ibèric.

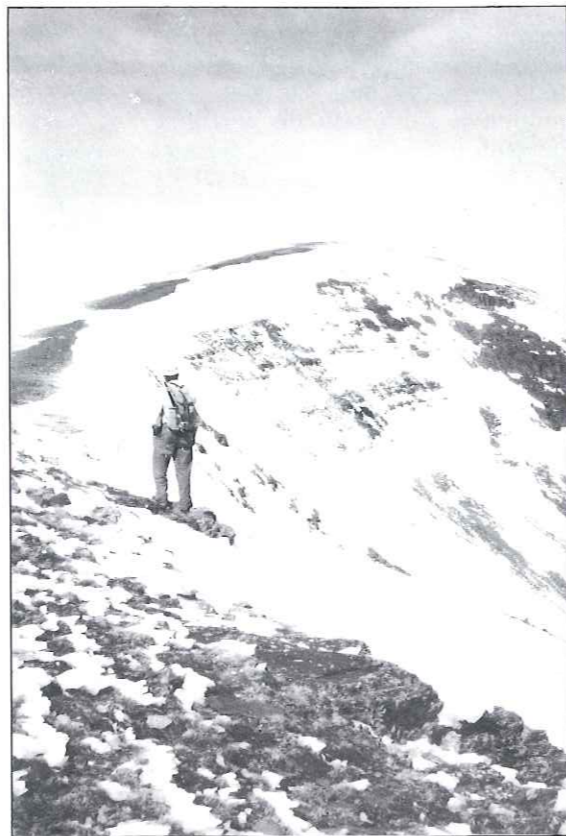
Malgrat l'alçària, més aviat modesta, d'aquella muntanya, semblant a la de les nostres serres del Port del Comte o d'Ensiya, no està pas mancada d'interès. En primer lloc, destaca el seu aïllament en mig de les immenses planes estepàries de l'Aragó i Castella, puix que, si bé el Moncayo és part del Sistema Ibèric, els altres relleus veïns d'aquest sistema són d'alçària força migrada, sobre els quals sobresurt com un sobirà gegant en mig d'una cort de nans. Conseqüència d'aquest aïllament és que el cim gaudeix d'una panoràmica extraordinària; per altra part, la vegetació presenta diferents pisos arboris ben diferenciats i d'una gran riquesa. Per tot això, malgrat que l'ascensió d'aquest cim no ofereix pas aventura ni emocions fortes, val la pena d'anar-hi, almenys una vegada per a fer-ne coneixença.

Els més agosarats faran bé d'anar-hi a l'hivern, quan la neu i el gel (segons els

anys) donaran un cert regust pirinenc a l'ascensió. Els altres, si hi van ben entrada la primavera, veuran que, si fa o no fa, és com pujar al Boumort.

El Moncayo és un massís geològicament molt vell, estructurat sobre un nucli paleozoic damunt del qual trobem materials triàsics; aquesta antiguetat fa que les seves formes, treballades per l'erosió tant de temps, hagin esdevingut suaus i feixugues. S'alça de sobte, com

he dit, damunt dels àrids plans aragonesos, al límit amb les terres de Castella. De vessants pendents, però no abruptes, la seva carena s'allargassa i aplanada en una extensió de més de tres quilòmetres, entre el cim principal (Pico de San Miguel, 2315 m.) al NW, i La Lobera (2222 m.) al SE. Hi ha senyals del glaciari quaternari, en forma de circs buidats al vessant aragonès (Pozo de San Miguel, Circo de la Morca). Aquest vessant, encarat al nord-est, rep més pluja que el castellà, i s'hi aplega la massa forestal més important, formada per pisos successius de pi rojal (*Pinus sylvestris*), faig (*Fagus silvatica*) i pi negre (*Pinus mugo*), amb algun avet roig (*Picea abies*). El

bosc de pi rojal és comparable al que trobem als Montes Universales, entre Griegos i Bronchales; i la fageda, que forma un estrat molt visible i característic, té exemplars dignes dels vessants de Milany o el Puigsacalm. El sotabosc és ric i variat, amb boix abundant. En canvi, el vessant castellà és una successió de lloms desforestats, on sobreviuen, esparsos, alguns míseros rodals arboris.

Com tants altres llocs, el Moncayo és víctima dels intents d'explotació forassenyada; urbanitzacions a la rodalia, captacions d'aigua, tala d'arbres, mineria... però compta també amb amics i defensors, principalment conservacionistes aragone-

sos, que lluiten constantment contra els repetits intents d'agressió a un medi natural ja molt castigat des de fa segles. Tant de bo que se'n surtin, i que puguin salvar el que encara resta de natura verge amagada per aquelles afraus!

Per anar al Moncayo des de Lleida, la ruta lògica és: Saragossa, Borja, Monestir de Veruela, i carretera del Parc Natural de la Dehesa del Moncayo, estreta però pavimentada, que porta al campament de la Diputació General de Aragón, situat al peu dels pendents de la muntanya. Després s'enfila en llaçades, travessant els successius estrats arboris i passant per alguns fonts, fins al santuari de la Virgen del Moncayo, conjunt d'edificis a 1620 m d'alçària, al peu de la roca dita Peña del Cucharón. El darrer tros no està asfaltat.

Els meus companys habituals i jo, que volíem fer l'ascensió a l'hivern, per diferents entrebancs no hi vam poder anar fins a darrers de març; envoltats per una espessa boira, vàrem sojornar al petit i esportellat refugi de la Fuente del Fraile (1360 m) on vam passar una de les nits més fredes que

recordem. I encara hi ha qui va fer bivac! Ara que, ben pensat, potser feia més fred dins del refugi que a fora. El matí següent lluí un sol esclatant, i per problemes mecànics amb un dels cotxes, era ja força avançat el dia quan vam començar a pujar. Desconeixent l'estat de la neu, portàvem piolets i bastons d'esquí, precaució sobrerera, ja que, tot i que la neu era glaçada i dura, no hi havia massa gruix i arreu sortien rocs i pedres on fer peu. I després, el sol ja l'estovà al nostre gust.

El camí arrenca del costat de la font, junt al santuari, i en tot moment és evident; puja en llaçades per entre el bosc de pi negre amb algun avet roig, fins a dominar la Peña del Cucharón, de cim aplanat, on hi havia un helicòpter fent proves de salvament. Segueix la pujada entre el bosc, fins que, sobrepasat aquest i a uns 1800 m d'alçària, s'obre al davant la cubeta, antic circ de glacera, anomenada Pozo de San Miguel. En aquest indret s'ofereixen dues possibles continuacions: girant cap al carener de la dreta, on hi ha algunes canals i agulles, tenim l'ascensió més directa, si bé el pendent és més

redreçat. I per l'esquerra segueix el camí normal, en successives i inacabables llaçades, guanyant alçària pel pedregós vessant, fins que s'arriba a l'esquenall carener, a uns 2260 m. Aquesta carena, que estava coberta per la neu només pel vessant aragonès, baixa a una ampla collada, per pujar després suaument a l'aplanat cim o Pico de San Miguel, a 2315 m vèrtex geodèsic de primer ordre, dominador d'una panoràmica extensíssima: al nord, és clar, el Pirineu navarrès; al NW, les serres de la Demanda i d'Urbió; a ponent les de Guadarrama; al sud els Montes Universales i serres d'Albarracín. I a llevant la gran depressió de l'Ebre i, perdudes en la llunyania, les muntanyes del nostre país.

En aquest ample i pedregós cim vam coincidir amb una munió d'altres muntanyecs: navarresos, aragonesos, castellans... i uns cinquanta catalans del Grup de Jovent del Centre Excursionista de Catalunya. Per un dia, almenys, els catalans forem majoria al cim del Moncayo!

Text i foto: Manuel Cortès

LADA NIVA 4 x 4

el cap de la cordada

TRACCIÓ A LES 4 RODES.
MOTOR DE 1.600 C.C.
SUSPENSIO INDEPENDENT A LES 4 RODES.
BLOQUEIG DELS 2 DIFERENCIALS: NO PATINA MAI.

DISTRIBUIDOR: AUTOMOBILS MIRADA - Alcalde Rovira Roure, 38 - T. 235252 - LLEIDA

Un somni a mitja nit

LA nit del pleniluni del passat més d'abril a les dotze de la nit, ens trobàvem en Jordi Boldú, Jaume Gràcia i jo, davant un immens pou de quasi cent metres de fondària, per practicar-hi una de les nostres activitats preferides, la "espeleo".

Després de l'ajornament repetit d'aquesta exploració per diverses circumstàncies, una trucada a mitja tarda, m'anunciava que aquella seria la gran nit. Així a les vuit de la tarda, per fi, sortíem en direcció a Terol per tal de fer una exploració nocturna a la Sima de San Pedro.

La Sima de San Pedro, és un pou de grans dimensions, on al fons es troba un gran llac rodejat de blocs despresos de les parets. La seva profunditat és de, exactament, 86 metres fins a la vora d'aquest llac, que té, alhora, un profunditat de 21 metres; per tant 107 metres en total.

La Sima es troba al NE de la localitat d'Oliete, a la Sierra de los Arcos, prop del riu Martín.

Per arribar-hi cal prendre la carretera en direcció cap a

Ariño. On, passat el punt quilomètric 23 i abans del desviament d'Alleza es pren una pista a l'esquerra, que travessa la finca La Dehesa i ens porta, tot passant el riu Martín, fins a l'ermita de San Pedro, des d'allí continuant per la pista s'arriba fins la mateixa boca.

Aquesta cavitat havia estat explorada feia mesos per la majoria de components del grup, despertant molta expectació entre tots ja que cal fer-hi un rappel volat de 86 metres, així que, a proposta del meus dos companys, allí estaven disposats a fer realitat un somni a mitjanit.

La instal·lació resulta força senzilla, ja que hi ha una plataforma, resta d'un antic torn que servia per extreure el fosfat de calç i la palomina del fons per ser comercialitzats com a fertilitzants per a la terra. Vàrem llançar la corda al buit on es perdé amb un soroll vertiginós, ara ja sols restava començar a baixar amb lentitud i compte per tal d'evitar una cremada a la corda, malgrat haver-la mullat bé, per aquest motiu.

En mig de la nit estelada i ja fora de la segura barana de

la plataforma, un cop muntat el davallador, vam iniciar el descens l'un darrera l'altre. Així, immersos en la obscura quietud que tan sols era d'interrompuda pel vol d'algun colom espantat o el cant dels gripaus, ens trobàrem silenciosament al fons de la Sima.

A la superfície del lloc no hi va voler fer compareixença el reflex de la lluna plena, a causa de l'angle d'incidència que té en aquesta època de l'any, però sí que ho van fer alguns estels que vàrem poder observar en abandonar el fons, camí de la superfície, després d'una bona inspecció.

El retorn cap a la plataforma de sortida, tot remuntat la corda fixa, va estar marcat per l'ombra de la nostra silueta produïda per la llum de la lluna, cosa que ens va produir moments tan emocionants com els d'haver-vos pogut contar avui aquesta sortida. Si més no, el somni va deixar-nos petjada con és ara el cansament i la son, ja que arribàrem a Lleida a dos quarts de set de la matinada i començava un nou dia.

**Quim Abadia i Mesalles
GELL-CELL**

VIRGILI PARDO

GESTOR ADMINISTRATIU - GRADUAT SOCIAL

ASSESSORIA FISCAL

Av. Francesc Macià, 31, 2n. - 2a.

Telèfon 973/23 62 07

Fax 973/24 20 17

25007 LLEIDA

XV Ral.li d'Alta Muntanya, juny de 1994

ACABADA la temporada d'esquí de muntanya, es va dur a terme el XV ral.li d'Alta Muntanya, que cada any organitza el Centre.

Per segon any consecutiu el ral.li era una de les proves puntuables per VI Copa Catalana de Ral.lis d'Alta Muntanya, que promou la FEEC. El cap de setmana assignat fou el dels dies 18 i 19 de juny.

La prova se celebrà a la zona

del llac de Llauset (Alta Ribagorça), on el dissabte a la nit s'establí el campament. Els pics escollits foren la Solana de Llauset (2810 m), el Cap de Llauset (2861 m) i el pic de Russell Kiloghk (3207 m).

A les vuit del matí, els trenta equips inscrits iniciaren la cursa, amb un dia mig ennuvolat. De tota manera, la climatologia, en general, fou bona i respectà els participants, tot i que jugà una mala passada a l'equip catorze que es despità, s'equivoca de

vall i va fer cap a Benasc a les cinc de la tarda.

Cal remarcar que no es produí cap altra incidència digna d'esment. Sí val a dir, que la gran quantitat de neu que quedava en la zona va fer més agradable i entretinguda tota la prova.

Així, doncs, felicitem els companys del Centre que any rere any s'encarreguen d'organitzar el ral.li. Només va fallar la participació d'uns quants equips més del nostre Centre (hi va haver diversos dissidents).

Classificació definitiva

Dorsal	Equip	Entitat	
12	Aragónes Perales, Josep	Barril Sánchez, Joan A.	UEC Sants/UEC Gràcia Medalla d'Or
6	Cervera Portillo, Richard	Cabello Suárez, Emilio	C.E. Badalona/Bufalà 2n classificat
23	González De Agustin, Carles	Sorribes Rodríguez, Vicenç	C.M. Hospitalet 3r classificat
16	Novell Agramunt, Ricardo	Ortiz Pozos, Ant. Jesús	C. Alpi Aranès
13	Larrieu Michaud, Teresa	Juncosa Cano, Joan	C.M. Hospitalet/C.M. Mollet Primer Equip mixt
11	Sanz Gargallo, J. M.	Murga Rivera, Enric	A.E. Muntanya
27	Charles Serra, Josep M.	Palau González, Xavier	C. EXC. Lleida Medalla de plata
10	Canes Giner, M. Pilar	Camon Roman, Cèsar	A.E. Muntanya
9	Sánchez Giménez, Dionisio	Dolz Recio, Jesús	A.E. Munt/C.E. Ripollet
5	Llop Rustarazo, Oscar	Gimenez Sandu, J.	A.E. Muntanya
22	Garra Lorenzo, Juanjo	Belenguer Ferrando, Sònia	C. EXC. Lleida
24	Sales Miret, Magda	Hugué Recasens, M. Lluïsa	C.EXC. Lleida Primer equip femení
25	Sorribes Rodríguez, Carme	Sorribes Rodríguez, Montse	C.M. Hospitalet
2	Belichón Galofré, Alfonso	Benet Gascón, Isabel	C. EXC. Aliga
17	Doménech Mir, Manel	Ramon Albelda, Joan	CEC/C.E. Pirenaic
15	Inurrigarro Carrera, Montse	Ogaya Jiménez, Andrés	UEC Horta
3	Amorós Garcia, Ventura	Tejedor, Toni	C. EXC. Aliga
20	Moles Tresserres, Carles	Caron Araño, Jordi	UEC Horta
26	Gonzalo Iglesia, Jordi	Cruz Esteve, Inés	C. EXC. Lleida
19	Guardia Rifié, Josep	Amorós Rojos, Kilian	C. EXC. Lleida
31	Dolors De Juncosa		C.M. Mollet
28	Ardiaca Falguera, Marta	Guivernau Hugué, Rosa	C. EXC. Lleida Medalla de Bronze
29	Ardiaca Falguera, Oriol	Godoy Domínguez, Albert	C. EXC. Lleida
7	Montero Vilanova, Carles	Garcia Garcia, Maria	A.E. Muntanya
18	Garcia Molins, Montserrat	Giménez Deran, Josefa	UEC Sants
1	Bernadó Garrofé, Andreu	Bernadó Torres, Núria	C. EXC. Lleida
8	Lluçia Escudé, Agustí	Galve Millanes, Aurora	A.E. Muntanya
4	Sanz Roca, Susana	Julve, Mercé	C. EXC. Aliga
21	Ribas Muns, Jordi	Lurbe Sánchez, Alexandre	UEC Barna/A.E. Icaria
14	Ogaya Inurrigarro, David	Ogaya Inurrigarro, Romà	UEC Horta
30	Mtez. Balgafión, Pere	Guàrdia Omella, Albert	CEC/UEC

Núria Bernadó Torres, fou la participant més jove (7 anys)

Grup Espeleològic Lleidatà

XX Curs d'Iniciació a l'Espeleologia

Octubre, 1994

Objectius

Donar a conèixer aquest esport-ciència amb un mètode teòric-pràctic, estructurat i progressiu, assolint dels cursetistes un nivell de capacitació adequada per l'exploració de cavitats com a membres acompanyats d'equips de provada experiència.

Programa d'activitats

El desenvolupament d'aquest curs tindrà lloc durant el propi mes d'octubre, del dies 5 al 28, programant-se com segueix:

5/10	20'00	Presentació del curs: objectius, desenvolupament i cos docent. Local Social del C.E.L.L.	14/10	20'00	Sr. J. Ll. Gàzquez "Cartografia i Topografia" Local Social del C.E.L.L.
	20'30	Sr. J. Ll. Gàzquez "L'Espeleologia i els seus orígens" Local Social del C.E.L.L.	15/10	10'00	3a. Sortida: Cingle de Roca Alta D.v.: -34 metres
7/10	20'00	Sr. J. Boldú: "Material personal i tècniques de progressió" "Ecologia i protecció del medi subterrani" Local Social del C.E.L.L.	18'00		Sr. J. Ll. Gàzquez "Geologia"
			19'00		Sr. J. Abadía "Prevenió d'accidents i auto-socors"
8/10	10'00	1a. sortida: Cova negra de Corçà D.h.: 275 metres D.v.: -76 metres Montsec d'Ares - La Noguera	16/10	10'00	4a. sortida: Graller de Badià D.h.: 60 metres D.v.: -50 metres Montsec d'Ares - La Noguera
	18'00	Sr. J. Garcia "La instal·lació i maniobres fonamentals" Ager - La Noguera	21/10	20'00	Preparació i organització de sortida
9/10	10'00	2a. sortida: Paret de pràctiques de Cellers Congost de Terradets - La Noguera	22/10	15'00	5a. sortida: Avenc Montserrat Ubach D.v.: -170 metres Can Cavallera - El Solsonès
			23/10	12'00	Sr. J. Abadía "Biologia"
			14'00		Cloenda del curs

Secció d'Escalada i d'Alta Muntanya

Jornada d'Introducció al Món Vertical

9 d'octubre de 1994

L'objectiu és intentar apropar al món de l'escalada el màxim nombre de persones possibles.

Responsable: **Jordi Marmolejo**

Per a més informació dirigiu-vos a la Secretaria del Centre.

Jornades de Perfeccionament a l'Escalada

20 d'octubre al 17 de novembre de 1994

Per informació i inscripcions dirigiu-vos a la Secretaria del Centre abans del dia 14 d'octubre.

Les places estan limitades a 15

Secció de Bicicleta de Muntanya

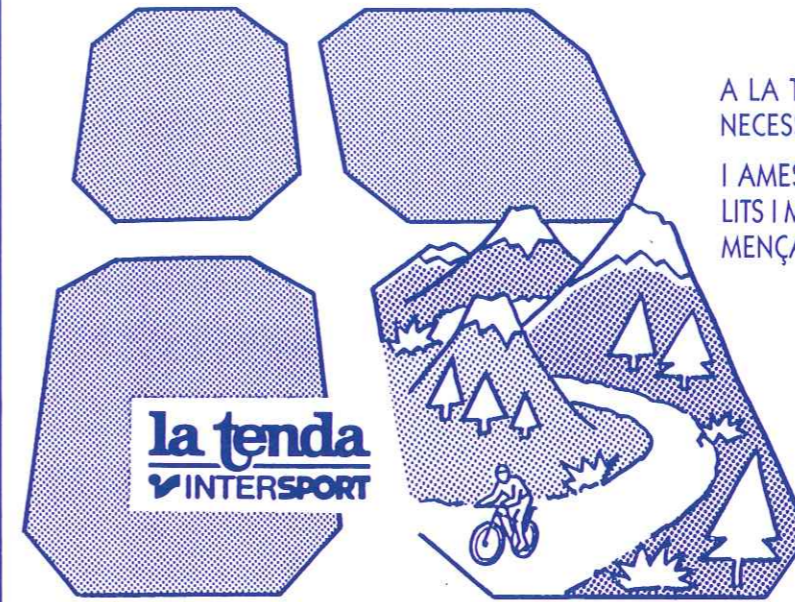
Trans-Montsec'94

El dia 12 d'octubre se celebrarà una prova no competitiva amb bicicleta de Muntanya al Montsec.

Es tracta d'un recorregut de quasi 100 quilòmetres i 3000 metres de desnivell en total, que transitarà per les pistes del Montsec de Rúbies i Ares, amb sortida i arribada a Cellers.

Per a més informació i per inscriure's dirigiu-vos a la Secretaria del Centre.

MUNTANYA I NATURA a tota roda!

A LA TENDA/INTERSPORT TROBARÀS TOT EL QUE NECESSITES PER RODAR A TRAVÉS DE LA NATURA I AMÉS ET DONARÉM IDEES, RECORREGUTS INSOLITS I MOLTES MÉS ACTIVITATS PELS QUE VOLEN COMENÇAR I PELS JA INICIATS EN EL MON DE LA BTT.

la tenda
INTERSPORT

Passeig de Ronda, 84 Lleida
Barcelona • Manresa • Mataró

LA TARGETA
EXCLUSIVA
DE L'ESQUIADOR

Superofertes Petrocat
amb la Targeta Blanca

Carburant 2 pta de Dte. per litre
en pagar amb la Targeta Blanca

Productes marca Petrocat 20% de Dte.
(olis, anticongelants, rentaparabrisa,...) en pagar amb la Targeta Blanca

- Promoció vàlida del 4-12-93 al 30-01-94.
- El descompte s'aplicarà a final de mes, amb la liquidació de la targeta.
- A partir del febrer de 1994 es comunicaran noves ofertes.

Targeta Blanca

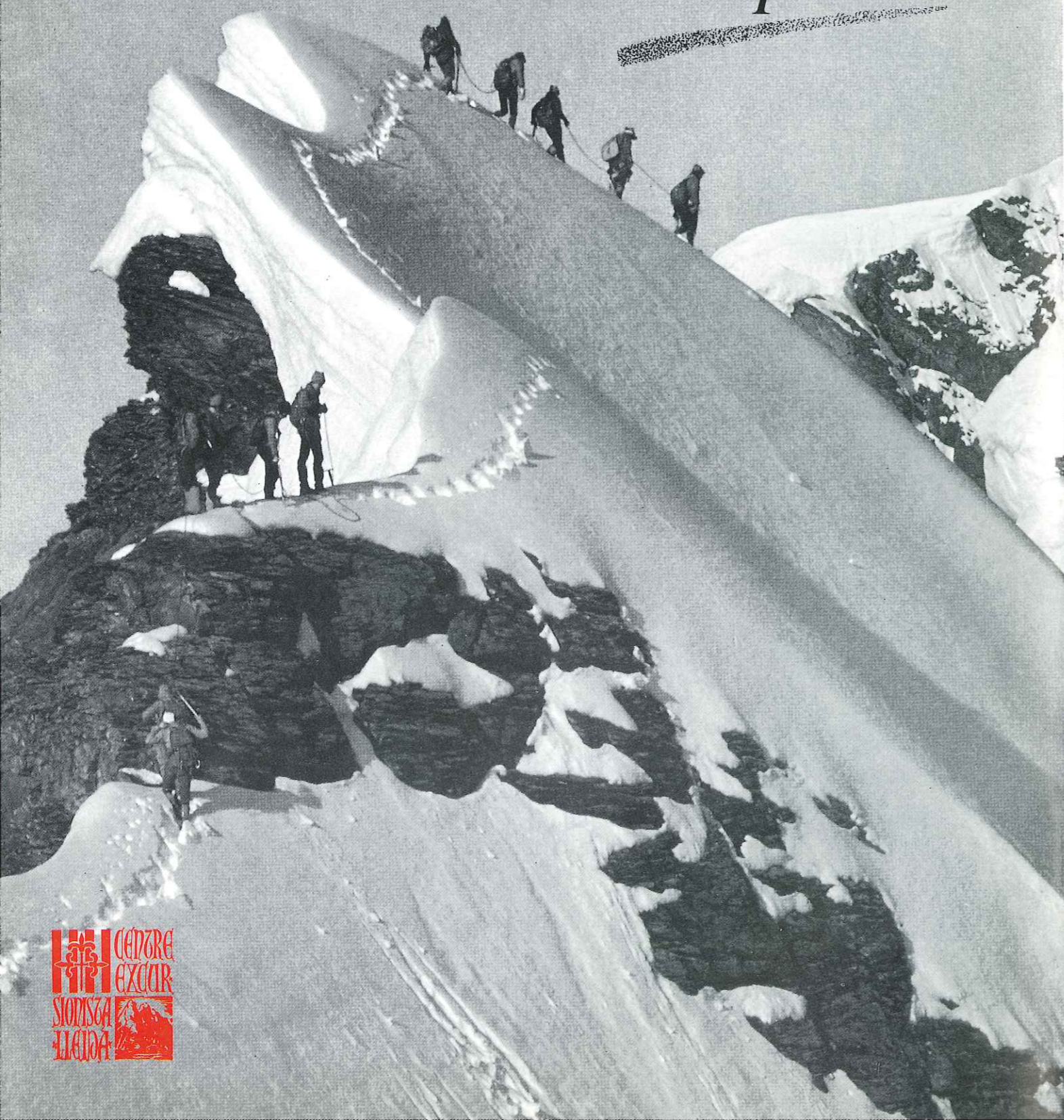
Si encara no la teniu, demaneu-la.
Informeu-vos a qualsevol Oficina.

CAIXA DE TERRASSA
Persones. Servei. Qualitat.

ARESTA

*la revista del Centre.
Participa-hi!*

ARESTA

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - SETEMBRE/OCTUBRE 1994 - N.º 11

